La llei de la interrupció de la gestació i la persona menor

MÀRIUS MORLANS,
president de la Comissió de Deontologia

Els codis de deontologia són un model d'autoregulació. En el nostre, per poder garantir l'assistència, vàrem donar prioritat al dret a decidir de la persona menor quan és competent. En el cas de la interrupció de la gestació, quan l'adolescent capacitada per decidir es troba sola, sense el suport familiar, i argumenta les conseqüències negatives de fer-ho saber als pares, té dret que es respecti la seva intimitat

Abans de centrar-nos en els aspectes relatius a la persona menor, comencem per fer una valoració global d'aquesta llei. Quins canvis introdueix respecte a la situació prèvia? El més important, de ben segur, és que aporta seguretat jurídica a les parts implicades, dones i professionals. I això al mateix temps que, en regular la interrupció voluntària dins d'uns terminis, ens homologa amb la legislació europea. A més, exigeix unes mesures de seguretat d'alt nivell per garantir la confidencialitat de les dades personals.

En definitiva, aquesta llei reconeix el dret de la dona a interrompre la gestació quan la maternitat no és desitjada i allibera els professionals del compromís d'haver de decidir sobre la salut de la gestant, la causa més freqüent (96%) d'interrupció de la gestació inclosa en els supòsits previstos en el context anterior de despenalització de l'avortament.

Quant a la persona menor, la llei estableix el dret de les noies de 16 i 17 anys a donar el seu consentiment, però havent-ne d'informar un dels pares o tutors legals, excepte si pot causar un conflicte greu o violència familiar. És un avenç en l'aplicació de la doctrina de la persona menor madura que ja recull la Llei 41/2002, de l'autonomia del pacient. Ara bé, legisladors i juristes haurien de raonar el perquè de les excepcions específiques a la norma de la capacitat intel·lectual i emocional de la persona menor com a criteri per decidir en les intervencions sobre la seva salut.

Tant la llei catalana 29/2000, com la ja citada, garanteixen el dret del pacient major de 16 anys a decidir, amb el seu consentiment, en les intervencions mèdiques. En el cas de les persones menors, se'ls ha d'informar i consultar a partir dels 12 anys i, si són competents, han de donar el seu consentiment. Però la llei és imprecisa a l'hora de referir-se als menors que no siguin incapaços ni incapacitats però que estiguin emancipats, com si l'emancipació fos la condició per poder consentir. A més, no s'especifica si, a més del consentiment de la persona menor, cal també el dels pares quan aquest requisit pot ser rellevant en les intervencions en les quals és preceptiva la firma del document de consentiment.

Amb tot, el problema sorgeix quan no hi ha acord, quan la voluntat de la persona menor competent discrepa de la dels pares. Qui de nosaltres atendria la petició dels pares de practicar la interrupció de la gestació d'una noia de 15 anys que raona i argumenta, de forma convincent, la seva voluntat de ser mare? I per què l'excepció al deure d'informar els pares, que contempla la nova llei quan pot causar conflicte greu o violència familiar, no protegeix les noies menors de 16 anys en les mateixes circumstàncies?

Una llei, per ser aprovada, necessita un ampli consens social i, per tant, representa un acord moral de mínims. No pot ni té per què preveure ni resoldre tota la conflictivitat moral. El conflicte que no troba resposta en el marc legal corresponent pot beneficiar-se de l'autoregulació, no entesa com que cadascú faci el que vulgui, sinó com la capacitat de dotar-se de regles pròpies, però no d'una manera arbitrària, sinó en consonància amb l'interès comú. Els codis de deontologia són un model d'autoregulació. En el nostre, per poder garantir l'assistència, vàrem donar prioritat al dret a decidir de la persona menor quan és competent. En el cas de la interrupció de la gestació, quan l'adolescent capacitada per decidir es troba sola, sense el suport familiar, i argumenta les conseqüències negatives de fer-ho saber als pares, té dret que es respecti la seva intimitat.

El conflicte no és entre la responsabilitat dels pares i la competència professional dels metges per decidir sobre la capacitat de la menor. Quan l'adolescent demana ajuda i ho fa sense la companyia dels pares, és per què ja no hi confia. Així doncs, el conflicte rau entre l'autonomia de la menor i l'autoritat parental. En aquestes circumstàncies excepcionals, quan manca el suport familiar, s'ha de decidir si confiar en la prudent actuació benèfica dels professionals, orientada d'acord amb l'interès superior de la persona menor o a fer prevaler la potestat parental. ■

TEMAS DE DEBATE

Menores de edad y salud

La atención médica al menor

Un tema pendiente

capacidad de juzgar y valorar situaciones

Articles de Màrius Morlans i Núria Terribas a la secció "Temas de debate". *La Vanguardia*, 22 de novembre de 2009.